

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

RiBAY

Dit nye værktøj til risikostyring
i svineproduktionen

Hvad kan RiBAY?

RiBAY er dit værktøj, når du skal hjælpe svineproducenter med risikostyring. Folderen, du sidder med, vil fortælle dig, hvordan du kommer i gang med at bruge RiBAY, og lidt om hvordan det virker.

Risikostyring er initiativer, som skal begrænse risikoen for tab. Udfordringen ved risikostyring er, at det ligesom næsten alt andet indebærer omkostninger. Når det er målet både at få den højst mulige indtjening og minimere risikoen, så vil risikostyring altid være et spørgsmål om at afbalancere fordelene ved reduktion af risikoen mod omkostningen.

At gøre sandsynligheden for tab mindre har naturligvis i sig selv en værdi for landmanden, da det mindsker risikoen for at gå fallit, men spørgsmålet er, i hvilken grad man skal sikre sig mod de mindre drastiske konsekvenser. Skal landmanden for eksempel acceptere et fald i det forventede dækningsbidrag på 10 %, hvis det kan reducere risikoen for likviditetsproblemer med 20 %?

RiBAY kan hjælpe dig med at finde ud af hvilke styringsredskaber, der giver landmanden den billigste risikodækning.

Hvordan virker RiBAY?

RiBAY udregner sandsynligheder for eksempel for udsving i kornpriser. Prisen på korn vil være påvirket af prognoserne for den globale kornproduktion; hvis prognoserne giver udsigt til høj kornproduktion, vil der være større sandsynlighed for lavere kornpriser. Det kaldes betingede sandsynligheder, og er det princip RiBAY arbejder med.

Videncentret for Landbrug og Fødevareøkonomisk Institut har i samarbejde med DLG, VSP og andre aktører lavet skøn over de betingede sandsynligheder, som er knyttet til svine- og planteproduktion.

Ud fra priser i din kundes budget og de såkaldte betingede sandsynligheder kan RiBAY under bestemte forudsætninger vise, hvordan forskellige redskaber til risikostyring vil påvirke det budgetterede dækningsbidrag. På den måde kan du rådgive landmanden om den bedste form for risikostyring.

Resultaterne

RiBAY viser et forventet økonomisk resultat for det faktiske og det alternative scenarie, der er indtastet. Det vil både blive vist grafisk samt med nøgletal, som viser gennemsnitligt resultat. Herudover vises variationen på det økonomiske resultat (standardafvigelsen) og sandsynligheden for et simuleret resultat under det indtastede kritiske resultat.

Resultatudskriften for basisscenariet (det resultat, der kommer frem, når du indtaster den risikostyring, der normalt bruges) er naturligvis den umiddelbart mest interessante, idet den viser konsekvensen af at gennemføre den plan, som allerede er lagt. Det forventede resultat (DB) kender man naturligvis i forvejen fra budgettet, men beskrivelsen af usikkerheden (variationen omkring det forventede resultat) er ny. Særligt interessant er den relative frekvens, hvormed resultatet falder under et kritisk resultat. Et kritisk resultat kan for eksempel være et resultat, hvor likviditetsreserverne ikke slår til, og hvor der derfor må iværksættes ekstraordinære tiltag for at dække likviditetsunderskuddet.

Hvis et kritisk resultat forekommer for ofte, kan det være nødvendigt at iværksætte planlægning af ekstraordinære tiltag som for eksempel større omlægning af produktionen eller finansieringen eller i yderste konsekvens overveje en afvikling af bedriften.

Resultaterne for de alternative scenarier (alternative niveauer af risikostyring) kan ikke betragtes isoleret, men giver alene mening, når de sammenlignes med resultaterne fra basisscenariet. Ved denne sammenligning gælder som udgangspunkt følgende:

Hvis et alternativ giver en lavere sandsynlighed for et resultat under det kritiske resultat, uden at det gennemsnitlige resultat reduceres, så er alternativet bedre end basis og bør iværksættes.

Man kan altså nogle gange fastslå, om et alternativ er bedre end basisscenariet, og hvilket alternativ, der er bedst. Men hvis basisscenariet er en i forvejen velovervejet plan, så er det normalt svært at opnå både stigende gennemsnitligt resultat og lavere risiko ved at ændre på risikostyringen. De alternative scenarier vil normalt vise, enten højere gennemsnitligt resultat og større risiko, eller lavere gennemsnitligt resultat og lavere risiko. I de tilfælde er det ikke muligt at give éntydige anbefalinger.

Hvis det gennemsnitlige resultat (DB) i et alternativ for eksempel er 125.000 kroner højere end i basis-scenariet, og sandsynligheden, hvormed resultatet falder under kritisk resultat, øges fra 2 % til 3 %, er det så en forbedring?

Der findes ikke et svar på spørgsmålet, som passer på alle virksomheder, så i det tilfælde må man tage valget ud fra en subjektiv vurdering af virksomheden og via RiBAY træffe en beslutning på et oplyst grundlag. Man kan støtte sig til en simpelt baseret tommelfingerregel:

Hvis for eksempel et kritisk resultat udtrykker grænsen for bedriftens fallit, og hvis bedriftens fallit indebærer fuldstændigt tab af egenkapitalen, som for eksempel udgør 5 millioner kroner, så vil alternativet, som netop beskrevet, give anledning til en forøgelse af det forventede tab på 1 % af 5 millioner, hvilket er 50.000 kroner, mens den forventede gevinst er 125.000 kroner. Ud fra den simple beregning virker alternativet bedre end basisscenariet.

Sådan kommer du i gang med RiBAY

1. Du går ind på RiBAY på **risiko-svinebrug.hugin.com** og går ind i fanebladet "Modeller". Så er du klar til at bruge programmet
2. Dernæst indtastes de forskellige budgetposter samt de værdier, der beskriver produktions-system og øvrige beregningsforudsætninger og prognoser
3. Herefter vælges risikostyringsredskaber. Når du bruger modellen, skal du først indtaste hvilken form for risikostyring, som faktisk/normalt anvendes, det vil sige den form for risikostyring, som er forudsat i de indtastede budgettal
4. RiBAY foretager en automatisk simulering i den underliggende model, der kvantificerer sammenhængene mellem en række variable, for eksempel kornpriser, prognoser, svinepriser, udbytteforhold og så videre, og man kan herefter foretage en statistisk analyse. Herunder beregnes gennemsnitligt simuleret dækningsbidrag (DB) og variation på det simulerede DB (standardafvigelse). RiBAY kan også beregne sandsynligheden for at det simulerede DB bliver mindre end et i forvejen angivet kritisk resultat
5. Proceduren fra 2 til 4 gentages, idet man for hver gentagelse vælger nye redskaber for det 'alternative' scenarie, som man ønsker at sammenligne med de tiltag, som budgettet forudsætter. Herefter kan man sammenligne effekten af forskellige former for risikostyring ved at sammenholde gennemsnitligt resultat, variationen på det gennemsnitlige resultat og risikoen for udfald under kritisk resultat for hver af de alternative former for risikostyring

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økonomi & Virksomhedsledelse

Agro Food Park 15 T +45 8740 5000
Skejby F +45 8740 5010
DK 8200 Aarhus N vfl.dk

